СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 14. Джерзі Сити, Н. Дж., четвер, 18-го січня 1940. No. 14. Jersey City, N. J., Thursday, January 18, 1940. VOL. XLIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДИСКУСІЯ В КОНГРЕСІ НАД ПОМІЧЧЮ ФІНАМ

ВАШИНҐТОН. — Коли передано офіційно пропозицію президента, щоб конґрес узяв під увагу фінансову поміч фінам, в палаті представників вивязалась над тою справою обширна дискусія. Деякі конґресмени застерігали, що з такою поміччю треба бути обережним, коли не хочемо затягати Америки чимраз глибше у воєнні справи Европи. Бо хоч Фінляндія і Совети формально знаходяться в „мирнім стані", то проте всім відомо, що вони воюють. Супроти них обовязує невтральностевий закон. Провідник більшости, Сем Рейберн, заявив, що за гроші, які позичить Америка Фінляндії, остання може тут купувати мирні, хліборобські продукти, наприклад бавовну, якої в Америці є велика надвишка. А ту бавовну Фінляндія може відпродати Франції, яка взаміну за це дасть їй тих продуктів, яких їй потрібно до ведення війни. В той спосіб всі можуть бути задоволені: Совети зо свойого стану, в якім вони ніби не воюють з Фінляндією, а Америка зо свойого невтрального стану, в якім вона ніби не помагає Фінляндії.

СТРАЙК ДОСТАВЦІВ ВУГЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Місту грозить брак вугля, внаслідок проголошеного страйку серед робітників, що довозять вугля. Їх є 2,500, а стільки само буде їх помічників. Вони домагаються $1.20 на годину. Дотепер вони діставали лиш $1 на годину. Внаслідок великої студени в місті всяка проволока в доставі вугля справлятиме людям прикрощі.

ПОЛІТИЧНА МАШИНА ҐЮ ЛОНҐА ЗАНЕПАДАЄ.

НЮ ОРЛІЕНС. — Політична машина Ґю Лонґа, якого вважали диктатором у стейті Люїзіяна, перший раз зазнала поважного удару. В часі правиборів вона не здобула більшости, а лишилась позаду інших політичних уґруповань. Та машина дотепер була така сильна, що хоч творець її вже кілька літ не жиє, проте вона мала майже несхитні впливи в стейті. Губернатором того стейту тепер є брат небіжчика Ґю Лонґа, Ерл Лонґ. У тій машині загніздилася була корупція до застрашальних розмірів.

ДАЛЬШИЙ ЩАДНИЧИЙ КУРС.

ВАШИНҐТОН. — Конґресовий комітет надідів знов обтяв проект державних видатків на суму 94 міліони долярів, зазначуючи ще раз, що старатиметься так зрівноважити державний буджет, щоб не треба було накладати нових податків, а також щоб не треба було переходити лінії дозволеного задоження, що знаходиться на межі 45 біліонів долярів.

ҐЕНЕТ ЗГОЛОЧУЄ СВОЮ КАНДИДАТУРУ.

РОЧЕСТЕР. — Френк Ґенет, рочестерський ґазетний видавець, зголосив свою кандидатуру на президента. Він є републиканець і покищо його політична боротьба буде обертатись довкола питання, щоби поборотн своїх републиканських конкурентів і на републиканській конвенції дістати номінацію на кандидата. Тепер його безпосереднім суперником є нюйорський прокуратор Томас Дюі.

НАРІКАННЯ НА КАНАДІЙСЬКЕ „ВЕДЕННЯ ВІЙНИ".

ТОРОНТО. — Премієр провінції Онтеріо, Гепберн, скритикував спосіб ведення війни в Канаді, кажучи, що багато вояків не мають належного одіння і мерзнуть із студени. Він навів приклад, що один офіцир, Колін Кемпбел, який колись був міністром публичних робіт, не міг був добитися плаща. Внаслідок того захворів і знайшовся в шпиталі. Коли він не міг дістати належної одежі, то що мусить бути з іншими, рядовими вояками, говорив Гепберн.

ДАЛЬШІ ПЛЯНИ В РОЗБУДОВІ ФЛЬОТИ.

ВАШИНҐТОН. — Адмірал Старк у своїх зізнаннях перед конґресовим комітетом морських справ заявив, що розбудова американської воєнної фльоти не закінчиться на цьогорічній витраті на ту ціль 1,300 міліонів долярів. В наступних пятьох роках на розбудову треба буде видати додатково два біліони долярів, говорив він.

ЛІТАКИ ПРОТИ КОРАБЛІВ.

ДІТРОЙТ. — Летунський інжинір Роберт Інслей заявив, що воєнні літаки таки можуть осягнути перевагу над воєнними тяжкими кораблями. Навіть калиб прийшлось пустити 1,000 літаків проти одного корабля і навіть колиб усі літаки, крім двох останніх, що малиб затопити корабель, були зістрілені, то таки ще виплатиться. Бо ті літаки можна відбудувати впродовж місяця. А один корабель треба будувати щонайменше два роки. Також у жертвах людей не буде великої ріжниці, бо корабель звичайно містить на собі кільканадцятьсот вояків.

РЕЗОЛЮЦІЯ

ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ

З УВАГИ, що теперішнє політичне положення у світі приковує увагу не лише кожної живучої людини, але й усіх національних та расових груп;

що з теперішнього положення може в недалекому часі вийти момент, що вирішить на століття долю української національної маси в Европі;

що американці українського походження можуть свідомо й свобідно займатись і чинно впливати на вирішення українського питання;

що така акція американської України може бути успішною лише при зєднанні і пляновому співділанні всіх свідомих громадян українського походження —

Центральний Комітет Українських Національних Організацій міста Ню Йорку на повному зібранні делеґатів у Домі Карпатія в середу, 3-го січня 1940 року, заявляється **ЗА СКЛИКАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОНҐРЕСУ В НАЙБЛИЖЧІЙ МАЙБУТНОСТІ.**

Витає акцію за скликання Всеукраїнського Національного Конґресу, започатковану Обєднанням Українських Організацій в Америці на Восьмому конґресі „Обєднання" 2-го грудня 1939 року.

Одобрює покликання до життя Координаційного Комітету для приєднання всіх українських уґруповань до ідеї Всеукраїнського Конґресу.

Взиває все українське громадянство підтримати ці ініціятивні кроки, активно моральною допомогою довести до повного успіху пляннового Всеукраїнського Національного Конґресу.

Обіцює від себе повести якнайенерґійнішу працю на свойому відтинку, щоби Всеукраїнський Національний Конґрес був єдиним виразником волі зорганізованого українського громадянства та зазнав повного матеріяльного забезпечення від товариств, організацій і кожної свідомої одиниці українського походження на території міста Ню Йорку.

ЗА ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА НЮ ЙОРКУ:

Адв. Михайло Пізнак, председник; **Ілля Гузар** і **Степан Шумейко**, заст. председника; **Степан Ковальчук**, рек. секретар; **Яків Воробець**, касієр; **Микола Близнак**, фін. секретар; **д-р Ю. Андрейко, Марія Лехіцька, Іван Кобан, Іван Григорчук, Іван Сидор, Василь Вінтоняк, В. Павлюк**, контрольна комісія.

НАРОДИНИ ЧЕТВЕРНЯТ

У бідній хатині алябамського „шер-кропера" Шорта, себто фармера, що управляє чужу землю й віддає за це половину збору власникові, народилося четверо дітей: троє дівчат та один хлопець. Діти важили від 2 фунтів 14 унцій до 3 фунтів 4 унцій кожне. Лікар забрав їх до шпиталю повіту Вокер, Алабама, де одначе не було інкубаторів для плекання передчасно народжених дітей. Шпиталь мусів радити собі, як міг, і діти та мати здорові.

ПОЇХАВ НА МАРСА, ДІСТАВСЯ ДО ВЯЗНИЦІ

На суді в Кемдені, Ню Джерзі, ставав 23-літній Честон Ешелмен, обвинувачений за крадіж літака. Обвинувачений украв літак, щоб, мовляв, полетіти на Марса, але по короткім леті упав в Атлянтик. Його засуджено за знищення чужої власности на 5 місяців вязниці.

ІНДІЯНИ НЕ ЗНАЛИ „БЛИСКАВИЧНОЇ ВІЙНИ"

Смитсонська Інституція в Вашинґтоні розслідила теорію, що, мовляв, червоношкірі індіяни любили вести війну проти своїх противників в блискавичний спосіб.

Розсліди серед племен Осаджів показують, що індіяни приступали до війни дуже повільно. Заки виходили на ворога, племя робило воєнну раду, щоб вибрати провідника. Цей провідник мав постити сім днів і виконати ріжні церемонії, що складалися з преріжних ритуалів, з котрих кожний мав бути виконаний строго в приписаний спосіб і в приписаним порядку. У цій церемонії було самих церемоніяльних пісень 28. Доперва по виконанні цих приготовань, що забирали багато часу, могли вояки виходити на війну й починати бій.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЧЕРЕЗ СХІД ЕВРОПИ

БЕРЛІН. — Німеччина відповіла офіційно на французьку „Жовту Книгу" і каже, що це Франція „зрадила" Німеччину. Доказується документами, що ніби французький міністер заграничних справ, Жорж Бенне, грав провідну ролю, що Франція дала свою згоду на те, що схід Европи належить до сфери німецьких інтересів і не буде мішатись до того, що Німеччина зачне на сході Европи. Далі кажеться, що по тій згоді Франція зачала робити цілком щось інше, навязуючи тісніші зносини з Чехословаччиною і Польщею, а потім пішла цілком на британську сторону „політики окруження Німеччини".

ПРОТИ КОМУНІСТІВ

ПАРИЖ. — Палата послів ухвалила законопроект, яким виключено комуністів від участи в парляменті й муніципіяльній управі. Сенат має це затвердити, щоб ухвала стала законом.

Важка французька артилерія на фронті.

ПОЛЯКИ ПРО УКРАЇНСЬКУ ПОЛІТИКУ ПОЛЬЩІ

БУКАРЕШТ. — „Курер Польскі", орган поляків у Румунії, що виходить у Букарешті, помістив у числі з 12. листопаду 1939 р. статтю п. з. „Рахунок сумління", в якій гостро критикує між іншим і політику Польщі супроти українців. Між іншим пишеться в статті таке: „Майбутня Польща буде або державою братерства народів, або знову буде засуджена на безсилість. Ми безнадійно топталися на місці з так званою українською проблемою, торгуючися за кілька шкіл чи кооператив, не погоджуючись на український університет, щоб вкінці знайтися з братнім українським народом під спільним обухом, а львівський університет зберегти хіба на те, щоб у ньому навчали тепер студентів політграмоти". Далі кажеться у статті, що поляки на еміґрації повинні працювати над тим, щоб справа польсько-українських відносин була розвязана у всій ширині: „І вона повинна уникати того, що є найістотнішою польською прикметою: половинчатости рішень, за чим наступає половинчатість виконання". Часопис критикує систему полагоджування таких питань півсередниками, дрібними компромісами з партіями, міністерствами, воєводами і т. п. Часопис підкреслює, що „ніхто не зрозуміє, якою була польська меншостева політика". Згадує за пацифікації й насильства і добачує велику помилку польського уряду в тому, що він не вмів зробити з повсталої української сили — „сили Польщі приязної".

Ясно окреслювати вже тепер.

Украінтаґ, що передає переклад згаданої статті, добавляє свій короткий коментар, в якому зазначує, що тепер в українсько-польських відносинах може мати повний успіх тільки така політика, яка „витворюватиме і буде ясно окреслювати тревалі міцні бази братнього співжиття суверенних державних народів", себто в нашому розумінні: народу українського і народу польського.

ЗАЧАВ ВИХОДИТИ ЗНОВУ УКРАЇНТАҐ.

БУКАРЕШТ. — З днем 12. грудня 1939 р. зачали виходити наново бюлетені Українського Телеграфного Агенства (Украінтаґ). Обговорюються в них події, звязані з окупацією Советами західньо-українських земель. Редактором бюлетенів є Дмитро Геродот.

УГОДА МІЖ УКРАЇНЦЯМИ І РУМУНСЬКИМ УРЯДОМ.

ЧЕРНІВЦІ. — Українське життя трохи ожило. Сталося це внаслідок угоди між українцями і румунським урядом, яка повинна відкрити українцям більші можливости культурно-національної праці й дати їм заступництво в законодатних і кермуючих державних органах. Покищо великих наслідків не видко. Але вже розвинув свою культурну діяльність український театр. І почала виходити ще одна українська ґазета, „Нова Рада", яку редаґує Юрко Сербенюк. Донедавна виходив тільки єдиний щоденник „Час". У школах вводять 4 години української мови тижнево й дві години релігії українською мовою, що передше було заборонене. В черновецькому університеті вже відкрито катедру української мови та української літератури, яку обсаджено професором Надришем. Отже щось робиться, але назагал це все ще бліде.

УКРАЇНЦІ И. ФІНЛЯНДІЯ.

БУКАРЕШТ. — Украінтаґ подає, що Громадський Допомоговий Комітет Української Іміґрації в Румунії зложив візиту фінському послові в Букарешті й висловив на його руки вираз співчуття фінській нації з приводу наїзду їхньої землі Советами. Посол був до глибини зворушений. З тої нагоди розведено довгу розмову, що тревала годину, підчас якої виявилося, що посол був знаменито обзнайомлений із змаганнями українського народу, а навіть добре знає і визначних політичних українських діячів.

ВТРАТИ ПО ОБИДВОХ БОКАХ.

ЛОНДОН. — Велика Британія подала офіційно до відома, що в останніх днях пропали три британські субмарини, що виконували дуже газардове завдання, звернене на нанесення шкоди німецьким морським базам.

ПАРИЖ. — Французьке командування повідомляє, що затоплено дві або три німецькі субмарини.

ТІЛЬКИ ПРОТИ СОВЕТІВ.

РИМ. — Папа заявив у відповіді на британський запит, поставлений дипломатичним шляхом, що він не критикував у своїх останніх заявах ніяких політичних інтересів ніяких держав, а тимсамим і аліянтів. Зате виразився проти політики Советів як такої, що звернена проти інтересів Церкви і релігії.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published raily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БЛИЖЧЕ ДО ВІЙНИ

Американський уряд предкладає цими днями американському конґресові плян фінансової допомоги Фінляндії. Фінський уряд мав би дістати в Злучених Державах кредити на кількадесять міліонів долярів, котрий цей уряд мав би зужити на закупно амуніції, потрібної на війну проти Росії.

Що такий поступок американського уряду має велике значіння для цілого світу, не підлягає найменшому сумнівові. Привитають його певно Фінляндія та симпатизуючі з нею держави, а осудять його певно Росія і її союзниця Німеччина, бо нема найменшого сумніву, що цей крок буде мати першорядне значіння на перебіг війни в Европі.

Фінська боротьба проти Росії показується саме чимось більше, як лише самою обороною Фінляндії проти Росії. Колиб Росії вдалося захопити Фінляндію, вона по всякій правдоподібності на західній границі Фінляндії не задержиться, але піде далі занимати Швецію. Колиж Сталін буде це робити на півночі, то Гітлер певно не буде сидіти з заложеними руками, але піде займати собі південні частини Швеції, зовсім, як Сталін пішов займати східні провінції Польщі, як Гітлер заняв західні. Гітлер має для цього „важну" причину: в Швеції є важні залізні копальні, котрих йому треба й котрі наробилиб йому багато шкоди, якби вони дісталися в руки Сталіна. І не скінчилась би справа на Швеції, бо по дорозі до Швеції Гітлер певно заняв би ще й Данію, а колиб заняв ці дві скандинавські країни, то вже для заокруглення не лишив би й Норвеґії.

З огляду на те, що аліянти не моглиб так скоро скріпити Швеції й Норвеґії, вони тепер пробують скріпити Фінляндію, котра, як показалося зо справжньої війни, має знамениту стратеґічну лінію. Звідсо й натиск на Америку дати Фінляндії фінансову допомогу.

Що цей крок не зовсім годиться з політикою невтральности, з цього уряд здає собі добре справу, але він тепер теж розуміє дуже добре, що публична опінія його піддержить. Американці розуміють саме, що на випадок, якби Фінляндія не здержала Росії, якби Росія захопила всю Фінляндію, то перед Америкою стане те саме питання, що тепер, лише що тоді ситуація буде багато грізніша для тої сторони, котрій Америка хоче помогти. Нині ситуація багато простіша вже хочби тому, що Німеччина покищо стоїть на задному пляні. Коли російська війська стануть на границі Швеції, тоді проти Америки буде стояти й Росія й Німеччина.

ДРАМА ЛЬВОВА ПІД СОВЄТСЬКИМ ПАНУВАННЯМ

Під такою назвою містить римський щоденник „Месаджеро" з 31. грудня 1939 р. довгу статтю-кореспонденцію з Черновець свого кореспондента, що сховався під літери Р. В. Виберемо з цієї статті ті відомості, що напевно будуть цікаві і для українських читачів.

„Львів, найважливіший осередок зпоміж тих, що опинилися під владою москалів, здається, подвоїв скількість свого населення (кажуть, що ніби дійшов до 1,200,000 мешканців!— Е. О.). Цей факт пояснюється припливом соток тисяч утікачів із Західньої Польщі, занятої від німців, і викликає величезний нелад та дезорґанізацію. Проблеми, що їх Совєти мали розвязати, після свого прибуття до міста, були значно утруднені внаслідок цього величезного допливу сторонного люду, не кажучи вже про орґанічну нездатність москалів до якоїнебудь орґанізаційної діяльности. Большевицька пропаґанда була дуже інтенсивна, почнаючи з найперших днів окупації, особливо серед мас робітничих та взагалі пролетарських, тимчасом, як контроля професіональних орґанізацій відразу опинилася в руках большевицьких аґентів. Ці останні, використовуючи ці синдикалістичні орґанізації та з допомогою цілої лави привезених зо Сходу жидівських та українських аґітаторів, витворили чинне ядро, що послужило для інсценізування фарси виборів до українських народніх зборів і для заманіфестування удаваної симпатії та прихильности населення до нового режіму... Але большевицька пропаґанда зацікавлювала маси тільки в перших тижнях. Дуже скоро всі демагогічні вигуки та гасла стратили всяку привабливість супроти твердої дійсности. Дуже швидко почали відчуватись економічні наслідки совєтської окупації: ціни на всякі продукти, а особливо на продукти промислові почали рости вгору з головокружною швидкістю, а потім дуже швидко взагалі зникли з ринку. До погіршення положення причинились у великій мірі також совєтські вояки, старшини і прості салдати, що впрост накинулися на крамниці, закуповуючи всякий крам у величезній скількості. Дуже швидко зявилися вже й типові для совєтської дійсности „хвости" перед тими небагатьома крамницями, що отримали дозвіл продавати цукор, масло і шоколяду. Селяни вже і тепер не хочуть приймати грошей і воліють просту виміну продуктів. Щоб дати уявлення про ціни, що бють особливо бідніші верстви населення, досить вказати, що пара черевиків, яка раніш коштувала від 20 до 35 злотих, тепер коштує (якщо вам вдасться її знайти у якогось торговця!) 250 або 300 рублів. Кальоші, футра, вовняна одіж — такі необхідні в континентальному підсонні Львова, вже цілком зникли з продажу.

„Совєтські вояки й старшини заховуються серед чужого їм натовпу зовсім не по військовому, а навпаки, дуже скромно і навіть соромливо. Тільки кілька старшин з авіяторів та зпоміж ҐПУ (жандармерії) мають гарні й нові одностропї; всі інші мають дуже бідне і брудне вбрання, і їх лиця звичайно бліді і худі...

„Арешти переводять у великій таємничості і діяльність політичної поліції така характеристична для всіх совєтських міст, ще назовні не дуже виявляється. Тимчасом москалі переводять ніби „українізацію" і підривання польського елементу: головні посади знаходяться виключно в руках росіян або українців з Києва; менші посади йдуть жидам і українцям. Українські школи численно збільшилися коштом польських шкіл, а в шкільних програмах на місце релігійного навчання прийшло навчання марксітських доктрин. Львівський університет буде, очевидячки, цілком переорґанізований і зробиться осередком для формування нової української комуністичної інтеліґенції. Український елемент у Львові доходить до 40%. Українці перше прийняли новий режім з зацікавленням, потім з певного роду визнанням факту, покищо пасивним. Але, як здається, українці зовсім не залишили своєї мрії про велику соборну Україну і дивляться на совєтську окупацію тільки як на перехідний режім. Багато молодих українців вступають до „народньої ґвардії" (міліції), але головним чином тому, що в такий спосіб вони легко здобувають зброю — зброя, що одного і, як вони надіються, близького дня послужить їм для звільнення від чужого і комуністичного ярма".

Італійський кореспондент пояснює, що всі свої відомости він добув „від численних польських утікачів, котрі, переборюючи ріжноманітні труднощі, добуваються до Черновець з окупованих від большевиків земель". Не знати, кого він розуміє під тими „польськими втікачами": чи таки поляків, чи, може бути, і українців з Галичини. Але зрештою ці відомості цілком відповідають тим, що і ми тут одержуємо в Римі. Одержані останні відомості подають, що заарештовано еп. Хомишина, а в Дрогобичі адв. Блажкевича та адв. Ільницького.

Евген Онацький, Рим.

ФІНЛЯНДІЯ ПЕРЕД 150 РОКАМИ

Війна Совєтської Росії проти Фінляндії викликала в цілім світі симпатії до фінів. Навіть багато з тих, що вірили большевицькій пропаґанді про „рай", який будує Сталін для своїх підданих, тепер отверезили і починають критично оцінювати внутрішню й закордонну політику совєтської держави.

Майже перед півтора століттями переїздив через Фінляндію відомий польський „начальник держави", Т. Косцюшко. Побувши два роки в московській неволі, він був пущений на свободу російським царем Павлом I. З Косцюшком їхав його адютант Ю. Немцевич, котрий полишив дуже цікавий опис подорожі Косцюшка з Петербурга до Швеції через Фінляндію та Аляндські острови. Допитливий Немцевич писав про свої враження після виїзду з царської столиці: „Хоч ми відїхали тільки 1 стацію від Петербурга, вже ніде не бачили москалів, уже їх мови зовсім не чули. Господар був німець, господиня німка, ціла служба, як і людність, складалася з фінів. Чи це не дивно, що столиця найобширнішої в світі держави окружена чужоземними провінціями: Фінляндія, та Лівляндія мають стількиж подібности в мові, вірі та в звичаях до росіян, як і до французів. Чим же є ця держава? Що за скорий зріст її сил, її переваги в Европі, чим вона була в минулім столітті? Чи не нагадує ця держава облуди і скороминулої пишноти театрального видовища і може таксамо кортко буде тревати, як і те видовище".

1796 року Фінляндія належала до Швеції. Незадовго перед тим, р. 1790, була закінчена війна між Росією та Швецією. Цариця Катерина II. хотіла відірвати Фінляндію від Швеції, але шведи цей російський напад відбили.

Тільки мала частина фінської землі з містом Віборгом перейшла тоді під російську владу. Недалеко від Віборга Косцюшко з своїми сопутникмаи ночував в одного росіянина, бувшого офіцира російської армії. Цей вислужений старшина оповідав, що шведи в війні з москалями вели війну так, „що ні одна сільська хата не потерпіла від них. Запевняв нас, що шведи всюди тим самим способом провадили війну благородно і гуманно". Про спосіб війни московського війська російський старшина сказав: „Як тільки ми ввійшли на шведську землю, то все грабували, навіть гроби відкривали й обдирали трупи".

Коли Немцевич з Косцюшком переїздив через тодішню шведсько-російську границю в Фінляндії, то побачив російські укріплення. „Треба дивуватися — зазначає Немцевич у своїх споминах — „що Катерина тайно поставила умову (шведам), що їй буде вільно укріпляти свою границю, але... Швеція не сміє поставити і найменшої фортеці в тій стороні, що в простій мові значить: тобі не дозволяється напасти на мою територію, але мені, найяснішій цариці всеї Росії, вільно в кожний час опанувати твій край". Це помічення Немцевича бє просто в ціль: справді, при першій нагоді, р. 1808, царська Росія таки відвоювала Фінляндію від Швеції. Царі заявляли, що Швеція „загрожує" їхній столиці, а тому Фінляндія мусіла стати російською провінцією.

Не втекло від очей Немцевича, що царська влада мусіла в культурній Фінляндії вживати інших способів панування, ніж вона звикла в своїх землях.

Він пише: „У Фінляндії шведській видно далеко більше господарських будинків і навіть сіл, як у російській. А всеж російська Фінляндія і селяни в ній мають ліпше обходження, ніж інші частини російського царства. Більше політика, а не почуття людяности прихиляє (царську владу) до цієї лагідности. Цар Петро, опанувавши ту провінцію, задержав для мешканців її привілеї й старі права. Його наступники задержали їх недоторкано. Селян звільнено від рекрутської повинности, і царський уряд всяким способом старається привязати їх до себе. Але помимо тих зусиль **подих деспотизму в великій мірі знищив той рух і промисл, котрий бачили в Фінляндії шведській".**

Фінляндія, перебуваючи під владою вільної Швеції, що ніколи не знала панщини, була вихована в дусі свободи й рівности. Косцюшко з Немцевичем були в гостях у шведського ґубернатора Фінляндії — барона Вреде. На обіді був присутній сусід баронів, селянин. Він, на здивування поляків не поцілував панів у руку, а привитався з бароном „по анґлійськи", себто поданням руки. Немцевич з приводу цього зазначає: „Це здоровкання дало мені пізнати устрій і звичаї цього народу ліпше, ніж усі трактати й книжки. Справді, бачивши першого ліпшого селянина, що живе в такій близькості в одного із перших панів королівства..., я сказав собі: мабуть тут люд має участь в управі державою і в своїх начальниках бачить тільки своїх старших братів".

На Аляндських островах Немцевич бачив також фінів. Його приємно вразила загальна культурність фінського народу. На Аляндських островах — „селяни, так як у Фінляндії є гостинні, щирі до чужоземців і між собою ввічливі. Скільки разів я бачив жінок і дівчат, що подорожували пішки, як вони спинялися на дорозі, щоб поклонитися нашим візникам і запитати їх про здоровля. Ці кавалери були не менше приємні і кланялися. Загалом можна сказати, що той люд складається з людей добре вихованих".

Говорив Немцевич також і і людьми з північної Фінляндії про яких думав, що вони дуже нещасні, бо живуть у краях, де в зимі майже не буває сонця. На це дістав таку відповідь:

„Наші поля дають нам багато жита, наші ріки та озера найсмачніших у цілім світі лососів, кожний із нас має пару коров, а ще ліпше — стада ренів, що в літі й зимою пасуться в лісах". Маємо два місяці літа, скоріше ті два місяці є один день, без перестанку. Сонце, як величезний круг, зостається постійно на горизонті... Зимою — місяць світить нам блиском, незнаним у ваших краях, і північне сяйво розпускає свій пурпуровий і рожевий плащ, на який не можна дивитися без захоплення... Так і серед снігів і леду ми зриваємо на дорозі життя наші власні квітки й умираємо, пізнавши, як і інші, щастя цієї землі".

Така була Фінляндія при кінці 18 в. За 150 років культура фінська ще виросла і розвинулася. Але наслідники царів, московські большевики, рішили „ущасливити" фінський народ. Мала культурна нація виступила в обороні своєї вільности, в обороні свого права перед московським насильством. Форми цього насильства міняються, але основа є та сама.

З. С.

Клявдія Бобикевич.

У ТІНІ ГЕРОЇВ

(Спомин з недавньо минулого).

8)

Різдво на селі. Різдво в хаті, де я виросла, де прожила найкращі літа свого життя, бо молодість свою. Чогось спомини разураз навідували мене. Тягнулися з кожної речі, з кожного кута. Не могла їх відігнати. А треба було взятися до діла. Повна хата людей, кожного обійти, всім щось треба.

Вже рано починався великий рух. Ще темно було, як уже топили служанки в кожній грубці по кімнатах. Ще темно було, як уже велася розмова, що її не докінчили ввечір. Діти й собі будилися та пустували в постелі.

„Ти ще не бачила нікого з закордонних? Вони тебе наче соромляться, бо не прийшли вчора сюди до нас. А приходять що днини. Сидимо разом і бесідуємо допізна", сказала мама.

Я їх іще не бачила. І правду сказавши, що про них зовсім забула. Стільки було нових вражінь, стільки оповісти, почути, вивідатися, поділитися. А ті закордонні, не займали мої гадки. Начеб у великім місті сусіди побіч мене, або вище мене. Хоч в одній камениці, під одним дахом, а чужі лишаються. Жиють своїм життям, відокремленим від мого.

„На вечерю я зладила самі приписані страви: голубці, борщ з вушками, пироги з капустою й кутю. Не знаю, чи й у Великій Україні такі страви, як у нас?... А їх закон, себто традиція приписує. Приміром, риба мусить бути на Святвечір, а в мене нема. Будуть натомісць сардинки. Хоч вони не те, що риба. Оце бачиш село. В місті купиш усього, а тут ні".

Я вспокоювала маму, що війна змінила всі обичаї. Їх уже не держаться так строго, приписово, як бувало передше! Де тепер хто бачив?...

Мені припало поїхати в ліс по ялинку, що я й радо зробила.

„Візьми діти! Для них така їзда, то велика радість і розривка, а ми матимемо спокій у хаті", сказала мені мама.

Я позавивала діти в кожухи і вже хотіла виходити з кімнати, як із сусідньої вийшла Олечка. Вона цікаво допитувалася, куди ми вибираємося і коли вернемось.

„Поїдеш з нами? — питаю.

Дівчатко зараз згодилося й побігло повідомити своїх родичів. А за кілька хвилин ми сиділи вже на санях, що тихо сунулися по білім снігу. Чумак гордо потрясав сивою гривою, натягав довгі ноги до великих кроків. А візник весело тріскав батогом у воздусі, що бавило дуже дітей, бо вони заливалися веселим, безжурним сміхом.

Оцеж я ще не бачила наших закордонних. Правда, вони мають окрему кімнату, що не межує знашими. Але всеж над нами один дах і... спільна кухня. Тож хоч не хоч мусимо стрітитися. Та однаково, це наче би були два світи, вони та ми... Два відмінні осередки, з окремими гадками, намірами, а лиш один дах над нами... А воно таке щоденне в житті...

„Олечко, чому ти не взяла з собою свою сестричку?" — запитала я дитину.

„Вона ще маленька. Ще не вміє стояти. Тато хотів, щоб мама їхала зо мною в ліс, та мама не хотіла".

„Чому, Олечко? Таж у лісі тепер так дуже гарно. І днина тепла, не морозна".

„Мама сварилася з татом і тому не поїхала".

„Сварилася? Чого? Невжеж вона не здорова? — питаю зацікавлено.

„Ні, вона здорова, але плакала, що... голодна і не має що малій сестричці дати їсти", відповіла щиро дитина.

Мене начеб хто розжареним залізом припік. Невже? Оце дитяча щирість відкрила передо мною страшні діла, що я про них і в сні не подумалаб! Голод! Голод у нашій хаті за дверми нашої кімнати. Голодує рідня українського старшини, голодує жінка, що кормить грудьми малу дитину...

„А ти, Олечко, може також голодна? — питаю далі.

„Я ні, я пила чай з хлібом від бабці (себто моєї мами) і їла картоплю з салом. Але мама хоче мяса".

Я більше не питала. Мені було так сумно. Увесь рожевий, веселий настрій у менті розвіявся. Наші скитальці, що все лишили й пішли служити Ідеї, оце голодують у нас! У хаті моїх батьків, що славилися своєю гостинністю (віддавна) на всю околицю, а тепер, у цих страшних часах панування поляків у Галичині, то й сама порожна, і не може прокормити скитальців. Щось наче кліщами хапало мене за серце. Щось давило в горлі, витискало сльози в очах.

Ми вїхали в ліс.

Високі ялиці мовчали, не шуміли, як звичайно тим сумним шумом. На їх довгих вітях лежала густа, біла вата, що тяжіла на них. Під її тягаром вони нагиналися далі, начеб хотіли досягнути землі. Які вони мені добре відомі, ті всі сосни, смерічки, ялиці, берізки, дуби, граби, берести й буки! Як я добре знала кожну стежинку, що вела між них. Як я знала, де любили рости й скриватися пахучі важні бурі й темні гриби, червоні козарики, жовті лисички, червонаві рижки, сиваві й рожеві голубінки, велитенські білі. Де в якім місці можна було їх знайти, чи в тіні великого дуба, чи під поважною ялицею. А всі вони, ті грибки, теж хитруни неабиякі! Сховаються нераз під якийсь сухий лист, або в заглибину, порослу мохом. То знову причаяться за якийсь пеньок, то накриються сухою четиною. Навіть баранячі лапки прибирають невинний вид мокрого хліба, щоб їх лише не тикати! Лише трійливі моримухи росли по всіх місцях і не боялися нічого.

Це бувало в літі, коли ліс був зелений, повний співу та життя. Коли на душі в мене не було жадних турбот, клопотів, але повно рожевих мрій та думок. (Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗРОБІМ ПОЧАТОК ДО ПЕРЕМОГИ!

Обєднати українську суспільність в Америці хочби лише в одному бажанні, а саме, щоби покинути ворожнечу і злучитися в справі добра національного, є вже початком перших вигранних сутичок з ворогом.

А нашим найбільшим ворогом є розбиття політичної думки, хаос у політичних угрупованнях та й отаманство пусто - амбітних одиниць! Все те вводить замішання і вбиває в зародку ще конструктивну думку творчости, розбиває суспільність на групи і гуртки, висліддом чого є апатія, та й ще більш небезпечне й шкідливе недовіря серед широких мас народу!

Та побороти це — є велике діло! А себе побороти самого — це найбільша перемога!

Народня ситуація є тепер така, що не маємо вільного клаптика землі, на якому могли б розвиватися напрямні інтересів українського народу, наша політична думка. — Тому тут на іміграції, в американській демократичній державі, мусить українська думка сконсолідуватися в такий спосіб, щоб тут був вироблений один, ясний і мудрий плян політичної акції.

А це буде можливим тоді, коли суспільність наша, тут в Америці, зрозуміє вагу політичної хвилі не лиш нашого народу, але й цілого світу, і, покинувши свої загумінкові лайки, отаманські аспірації й особисті ненависти й заздрості, візьметься до праці для чистої національної справи.

Маємо партії. І то не є зле. Але нащо здалися партії, коли нема національної самостійної держави? Тому сьогодні не є важним, чи соціялісти, радикали, націоналісти чи клерикали стануть на чолі. Але важним є те, щоб уже раз вийти з партійного хаосу і показатися чистими й правдивими українцями, і всім старатися зєднити творчу силу української нації і перед світом виступити як карна й активна одиниця!

Тому й думка скликання Всеукраїнського Національного Конгресу в Америці є не лиш доцільною, але й конечною!

Суспільність наша розбита! Хто її розбив, не час про це говорити. Важне те, що наше розбите громадянство повинна обєднати наша інтелігенція: духовна і світська.

Тому обовязком цеї інтелігенції є забути всі свої примхи, гніви, злоби, і повести усильну кампанію для обєднання нашого громадянства в одну культуру, політично й національно свідому силу для майбутнього життя української нації на рідних землях!

Коли отже інтелігенція наша поборе передусім свойого внутрішнього ворога — власне розбиття, тоді вона осягне першу й найважнішу перемогу.

Ця перемога зродить не лиш надію, але й бажання всенародне, побороти фізичного ворога — окупантів українських земель.

Перша переможна битва, має розігратися серед нас!

Як поборемо себе самих з нашими недомаганнями й слабостями — ні тяжко буде нам перемагати і наших національних і політично-державних ворогів.

о. П. К.

В суді.

Судя: Ви вдарили в зуби обвинителя?

Обвинувачений: Ніби так, ніби ні.

Судя: Як це маю розуміти?

Обвинувачений: Бо виявилося, що він лишив свої зуби на накаслику.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПОДАЄМО ДО ВІДОМА ВСІХ ЧЛЕНІВ І ЧЛЕНИЦЬ ВІДДІЛУ 122 В TAUNTON, MASS., ЩО

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

відділу відбудуться

В НЕДІЛЮ, 21. СІЧНЯ (JANUARY 21, 1940)

НА ТОВАРИСЬКІЙ ГАЛІ ПІД ч. 14 MAPLE AVE., TAUNTON, MASS.

Початок організаційних зборів в год. 5:30 ввечір.

На організаційних зборах промовлятиме **окружний організатор п. А. Маланчук.** Тому просимо всіх членів і членниць прибути конечно на ці збори. Запрошуємо на збори також і нечленів У. Н. Союзу. При цій нагоді пригадуємо членам, що перед організаційними зборами відбудуться звичайні місячні збори відділу, які зачнуться в год. 3. пополудні.

ЗА УРЯД ВІДДІЛУ 122:

М. Семеген, предс.; **К. Сідзінський**, секр.; **А. Проніцький**, кас.

УВАГА! МІНЕАПОЛІС І СЕЙНТ ПОЛ! УВАГА!

ВІЧЕ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

відбудеться

В НЕДІЛЮ, 21. СІЧНЯ (JANUARY 21, 1940)

В годині 3. пополудні.

В САЛІ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ Ч. 505 — 4 ВУЛ.

На це віче приїде окружний **організатор У. Н. Союзу п. Дмитро Білецький.** Всі без вибору члени і нечлени У. Н. Союзу мають вільний вступ на віче. Зокрема взивається **членство відділів У. Н. Союзу число 345 і 385** прийти в комплеті на це віче разом зі своїми дітьми. На вічу будуть порушені справи У. Н. Союзу, а тим і справи загально українські.

Степан Куропась, головний контрольор У.Н.С.

„ЛІПШЕ ВІД НАБОЇВ"

Під таким заголовком пише П. М. Ричардс у „Сатордей Найт", що тепер Канада не одержить багато замовлень на виріб набоїв і гармат. Стається це з тої причини, що Британія, розпочинаючи цю війну, мала подостатком рукою всіх тих річей, а також того, що характер теперішньої війни покищо не домагався більшого спотребування того роду річей. Покищо так виглядає, що коли війна дальше буде вестися в той самий спосіб, як дотепер, на суші, морі і в повітрі, то британські фабрики муніції будуть самі в стані заспокоїти всі запотребування набоїв і гармат.

Для Канади полишиться тому достачування для аліянтів поживи, сирівців для британської продукції, літаків, кораблів і багато інших річей, потрібних до ведення війни й піддержки британської індустрії і цивільного населення.

Це, на гадку Ричардса, буде далеко ліпше для Канади, як виріб набоїв. Канада не буде мати гарячкового воєнного розвитку промислу, якого вона могла би собі бажати (а що не булоб для неї, як знаємо корисне, хоч виглядає притягаючо по довгих, нещасних літах депресії), одначе, Канада буде мати багато замовлень того роду, що отворять канадійським продуктам вступ на нові ринки, які Канада зможе задержати до певного ступня і по війні, а які вишколять канадійський промисл у розвитку нових продуктів і проєктів, з яких багато покажеться з певністю даючими використати і в цивільнім житті, по війні.

Це далеко більше поширить бизнес, як продукція набоїв. Це поширить канадійські ринки збуту, канадійські зносини, тощо. І це не дозволить по війні поширитись депресії, як булоб сталось при самім виробі муніції.

Зміна в ринках збуту.

Треба мати, пише Ричардс, також і це на увазі, що теперішня війна викличе значні зміни в міжнародній торговлі. Вона замкне деякі ринки для давніх доставців, а отворить їх для нових джерел постачання, що розвинуться в часі війни. Нові матеріяли й нові проєкти, розвинуті через воєнні запотребування, знищать теперішні роди продукції і викличуть існування нових.

Індивідуальні індустрії зменшаться і зникнуть а інші — дійсні воєнні діти, займуть їхнє місце. Хоч війна є великим нищильником багатства, вона теж створює нагоди.

Завданням канадійських бизнесменів є не лиш держання отворенними існуючі торговельні дороги, але теж вихіснування кожної нагоди, щоб отворити нові. Приклад того роду нагоди, яку правдоподібно створить ця війна для канадійців, у той або інший спосіб, подав Джан Е. Ґудісон, президент Джан Ґудісон Компанії Молотілок у Сарнії, в Онтеріо. Він запропонував іменно, що канадійські фабриканти повинні поробити умови з британськими фабрикантами для вивозу їхніх звичайно вироблюваних товарів у часі тривання війни.

Поодинокі канадійські компанії згодяться виробляти товари на замовлення британських компаній на основі коштів виробу — плюс або по означених контрактом цінах; вони будуть могти висилати їх до покупців британських фірм, числячи за них ті ціни, які установила британська фірма, а згаданий фірмі перешлють до заплати ріжницю між умовленою і сумою, заплаченою покупцями. Ця умова скінчиться з закінченням війни.

Взаємні користі.

Користю британських фабрикантів буде вдержання злуки (бизнесу) з заморськими покупцями, яких ті фабриканти могли би на все втратити. А британський уряд скористає в той спосіб з того, що буде мати чужинецьку виміну. Канадійські фабриканти забезпечать собі спеціяльні замовлення до виробу, інші від воєнного матеріялу і цілком природньо можуть сподіватися здобути собі стале збільшення заморської торговлі через зроблені в той спосіб нові взаємини. Розуміється, що ця нова торговля може статися дуже поширеною й важною.

Того роду бизнес, який Канада здобуде собі в тій війні, буде далеко більш корисний і будуючий, а не нагло збільшаючийся на спосіб военного добробуту. Того роду бизнес змагає до сталого поширення, при помочі нагід, які він постачає для введення канадійських продуктів між новими покупцями. А того саме Канада потребує. Канада має під цю пору велику й успішну в наслідках промислову організацію, а в додатку до цього подостатком природних багатств, для яких вона хоче розвинути експортову торговлю. Тому нема нічого злого, що на добре не вийшло; те, що Британія не потребує виробу для себе канадійських набоїв, може бути головним чинником, що допоможе розвинути в ширших розмірах канадійську торговлю.

На селі.

Священик: Чого ви плачете, Василихо?

Василиха: Ай, прошу єгомосця, смерть з мого обістя не хоче вийти. Тому місяць корова, дві неділі тому чоловік, а нині свиня здохла.

АРНОЛД, ПА. І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

В НЕДІЛЮ, 21. СІЧНЯ, В ГОД. 2:30 ПОПОЛУДНІ

—: відбудеться :—

Свято Злуки Українських Земель

в Гали Українського Народного Дому, 1400 — 4. Евня.

В програмі будуть точки музичні, **Відчит проф. Н. Григоріва і Концерт Колядок** під управою д. **І. Деркача. Вступ 50¢**

Шановні Громадяне-Українці! Пора скінчити нам той розбрат, що ми ним досі вславилися. Проголошення в Києві 22. січня 1919. року **Злуки всіх українських земель в Одну Соборну Україну** треба всім нам пригадати особливо в той крайній час, щоби сповнити заповіт Івана Франка: „Най пропаде незгоди проклята мара! Під України єднаймось прапор!" Концерт і відчит проф. Н. Григоріва заповідається дуже цікавим. Отже всі на Свято Злуки в Арнолд! **Комітет.** 14

Рятування жертв російського бомбардування.

Фінські рятункові відділи уставили журавель, щоб рятувати людей, присипаних у домі підчас вибуху російських бомб, скинених з літаків.

ЗНАРЯД ДЛЯ МІРЯННЯ ТЕПЛА ДВІ МИЛІ НАД ЗЕМЛЕЮ

Американський винахідник д-р Чарлз М. Гек недавно виробив такий тепломір, що стоїть на землі, але може міряти тепло повітря навіть дві милі над землею. Винахід виглядає на великанську миску, що має багато округлих дзеркал у середині. Дзеркала уложені у вигляді сходів. Саме внішнє дзеркало відсвітлює від себе те тепло, що знаходиться дві милі від землі. Ним, каже д-р Гек, можна буде предсказувати, яка буде погода за кілька годин. Через це знаряд буде надаватися для летничих стацій.

ЗО ШКІРИ ЛЮДИНИ ВИХОДИТЬ ГАЗ

Обчислено, що шкіра людини має до сім мілонів потових отворів, крізь які виходить з людини піт. А нащо виходить з людини піт. Не тільки на те, щоб викидати з тіла всякі непотрібі, але й на те, щоб контролювати тепло в тілі. Коли дуже тепло надворі, то тіло викидає з себе багато тепла крізь потові отвори з потом. А коли холодно, то потові отвори стуляться, і так тіло зберігає своє внутрішнє тепло. Та потові отвори ніколи зовсім не припиняють своєї праці. Вони завжди пропускають з тіла якусь частину поту, як не в плинному виді, то у вигляді газу. І треба знати, що з людини піт у вигляді газу завжди випаровує крізь потові дірочки. Той газ — то непотріб тіла. Колиб отой газу людина не викидала потовими дірочками, то в тілі накопичилосяб так багато внутрішнього „бруду", що людина загинулаб.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

АЛІКВІПА, ПА.

Відкриття власного дому.

Братство св. Миколая, від. 120 У. Н. Союзу в Аліквіпі, святкувало 22 жовтня 1939 р. своє велике свято. Тим святом було торжественне відкриття свого власного дому, збудованого власними зусиллями. На те свято відділ запросив інші відділи з сусідних околиць — від. 276 УНС, від. 108 УНП і від. 5 УНР. Також була запрошена пані М. Малевич, заст. гол. предсідника У. Н. Союзу.

Предсідник відділу відкрив свято короткою промовою та передав дальше його провадження молодій панночці Бaць що є вчителькою вищої місцевої школи. Панна Бaць переповаджувала свято по українськи і по англійськи. До промови вона покликала місцевого борджеса, який є дуже добре поінформований про нашу організацію У. Н. Союз, а зокрема про наш місцевий відділ. Він погратулював місцевому 120 відділові УНС, що своєю витревалою працею допровадив до збудування власного дому. Це можна було осягнути тільки цілковитою згодою в організації.

Далі панна Бaць покликала до слова пані Марію Малевич, яка в своїй довшій промові завзивала родичів, щоб самі кріпко держались при У. Н. Союзі, а також вписували туди свою молодь та давали тій молоді нагоду заряджувати та керувати собою. Далі забирали слово такі особи: секретар тогож відділу, П. Кобаш, п. І. Гось із від. 5 У. Р. С., п. І. Ґарбінський з від. 108 УНП і накінець забрав слово М. Фук.

Щоб існувала якась організація, її члени мусять памятати про три основні точки: любов, довіря, взаємна пошана. Якщо члени придержуються тих трьох точок, то така організація поростає в силу, процвитає на втіху своїх членів, а також стає прикладом для чужих організацій. У. Н. Союз зріс саме на тих точках і тепер це така велика і поважана інституція, про яку з похвалами висказуються свої і чужі.

Забирав іще слово п. Ю. Монастирський, організатор того відділу, та розказав коротенько історію 120 відділу УНС. Сестри-членкиці відділу приготовили малу перекуску. Гості зложили гарну жертву на народні цілі. Українська музика забавляла гостей опісля до пізної ночи.

Михайло Фук.

ПРАЦЯ ЛІКОМ НА ХВОРИЙ ШЛУНОК

Багато людей мають шлункові недомагання тільки тому, що тілесно не працюють. Коли людина довгий час зовсім тілесно не працює, не проходжується і не робить тілесних вправ, то ціле тіло загально ослабає. Ослабають і органи травлення. І починаються шлункові недомагання. На такі недомагання ліків по аптиках нема. Є тільки такі ліки, що можуть час від часу прочистити ваші органи травлення. Є на такі недомагання тільки один природний лік: праця. Хай така людина, що має ослаблений шлунок, попрацює хоч два-три тижні на городі, на полі, або при рубанні палива годинку-дві що дня, то наглядно переконається, що її шлунок знову почне правильно виконувати свої чинності травлення.

Саме собою зрозуміле, що праця може скріпити тільки загально ослаблений шлунок. Праця не усуне вам болячків або наростів. Коли маєте болячки, нарости і тим подібні недомагання, то вам може помогти тільки лікар.

ДИТЯЧА ПРАЦЯ ЗМЕНШАЄТЬСЯ

Приписи про дитячу працю закону „Фейр Лейбор Стендердс Акт" з 1938 року не скасували вповні дитячої праці у Злучених Державах, але тільки зредукували її до мінімального числа. Приписи закону відносяться тільки до індустрій, які виробляють товари для міжстейтової торговлі. Найманим дітям нижче чотирнацятьох років життя праця цілком заборонена, а старшим, цебто до 16 років життя, дозволено працювати в певних обмеженнях. Вони можуть, предложивши доказ віку, працювати не більше як сорок годин тижнево, коли нема шкільної науки, а не більше як вісімнацять годин тижнево підчас шкільного року. Денно дозволено по три години праці підчас шкільного року, а вісім годин денно підчас вакацій.

У звіті Дитячого Бюра Департаменту Праці Злучених Держав за перший рік існування закону виказаво, чому власне такі обмеження є конче потрібні. Інспектори Бюра винайшли, що коло пятьсот дітей нижче шіснацятьох років життя займалися працею неправно. Одна третина з того числа дітей була віком молодша ніж чотирнацять літ, а деякі десять, а навіть девять років життя.

Дитяче Бюро це державна установа, уповажнена наглядати за виконанням приписів нового закону про дитячу працю. Стейтові та місцеві установи співпрацюють з тим бюром. До нині дванацять стейтів пішли слідами федерального уряду і завели в себе шіснацять-літній мінімальний вік для праці молоді. Подібні законопроекти знаходяться на деннім порядку у багатьох інших стейтах.

Коли мова про міжстейтову торговлю, то тільки обмежена праця дітей між чотирнацятим і шіснацятим роком життя є дозволена, а головно у нефабричних і немайнерських заводах. Малолітні робітників звичайно видаляється з фабрик і копалень. У заводах, де праця вважається небезпечна, можуть працювати діти не молодші як вісімнацять років життя.

Продовжаються старання за те, щоб зробити поправку до конституції Злучених Держав і дати право конґресові „обмежати, реґулювати і забороняти працю особам нижче вісімнацять років життя". Така поправка була перший раз ухвалена 1924 року і ратифікована двацять вісьмома стейтами. Щоб ця поправка була обовязуюча, треба ще десять стейтів, щоб її ратифікували.

ФЛІС.

В РОСІЇ.

Розказують, що в Росії представник влади допитував 3-ох начальників курячих фарм, бо були підозрілі, що вони контрреволюціонери.

Питає одного:

— Чим ти кормиш своїх курей?

— Кукурудзою.

— Ти арештований! Миж кукурудзою кормимо людей.

Другий це почув і попробував викрутитись. Тому на подібний запит, звернений до нього, відповів, що кормить кукурудзяною лускою.

На це чекіст:

— Ти арештований! Ми з кукурудзяної луски робимо сукно.

— А ти? — питає третього.

Третій, роздумуючи над рятунком, випалив:

— Я моїм курам даю гроші й вони купують собі корм самі.

ЗАМОВЛЕННЯ НА КАЛЄНДАРІ

Витніть на лінійці, залучіть грошевий переказ або почтові марки й зашліть листом до:
SVOBODA, P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

П. Т. Залучаю тут { грошевий переказ / почтові значки } на суму $ ____

____ центів і прошу вислати ____ примірник ____

КАЛЄНДАРЯ СВОБОДИ НА 1940. РІК на адресу:

Имення: ____

Ч. дому й вулиця: ____

Місто й стейт: ____

ЧИ ВИ ДУМАЄТЕ ПЕРЕПРОВАДЖУВАТИСЯ НА ІНШЕ МЕШКАННЯ?

Якщо думаете змінити свою адресу, просимо повідомити нас наперед, коли почнете жити на новій адресі, щоб ви не втратили якого числа ґазети, котре може мати щось цікаве або важне для вас або вашої родини. Просимо не ждати до останньої хвилі. Просимо не переказувати нічого почтареві. Найкраще виповнити оцей блянкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати це в листі до адміністрації „Свободи".

Число відділу ____

Імя й назвище ____

Стара адреса ____

Нова адреса ____

Почта ____

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Річні збори Тов. ім. Тараса Шевченка від. 252, відбудуться в неділю, 21. січня, в годині 1:30 пополудні, в парохіяльній сали, 1944 Ірі улиці. На зборах урядники будуть здавати цілорічний звіт зо своеї праці. Відбудеться вибір уряду на рік 1940. і інші справи. Тому обовязком всіх членів і членицъ е явитися на зборах. — Г. Семочко, предс.; П. Хомин, секр. рек.; М. Батюк, секр. фін.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Річні Збори Бр. св. Василія Великого, від. 214, відбудуться в суботу, 20. січня, точно в годині 7. вечером, в салі Парковій, 29 Гальстед Стр. На зборах урядники будуть здавати цілорічний звіт зо своеї праці. Відбудеться вибір нових урядників на 1940. рік і буде багато інших важних справ до полагодження. Тому обовязком всіх членів прибути на збори. — Ст. Семерак, предс.; Іван Паславський, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 106. відбудуться в неділю, 28. січня, в ґалі церковній Оклей і Райс ул., в годині 12. сполудня, зараз по Службі Божій. Просимо всіх членів тай членкинь точно явитися на ті збори. Контрольна Комісія здасть вам справоздання за цілий рік. На річнім мітинґу зістав вибраний уряд на 1940. р. як слідує; Микола Гуль, предс.; Михайло Попіль, заст. предс.; Іван Черґавий, секр. рек.; Гавриїл Дацьків, секр. фін.; Володимир Єдинак, кас, Контрольори: Йосиф Коцовський, Василь Любас, Іван Лабойко. Надзирателі хорих: Теодор Дацьків, Павло Ґошко, Панько Ґошко. Дверник: МихайлоПодоляк, до прапора Панько Ґошко. Просимо довґуючих членів явитися тай вирівнати свій залеглий довг зі старого року 1937. Уряд просить усіх наших членів зачнім 1940. рік в згоді, любові і в послушеньстві. — Микола Гуль, предс.; Володимир Єдинак, кас.; Г. Дацьків, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Річні Збори Тов. ім. Івана Франка, від. 53, відбудуться в неділю, 21. січня, в год. 1. поп. в ґали Українського Клюбу на Одинацятій ул. С.С. Присутність кождого члена е пожадана. — О. Микитюк, пред.; Павло Шпікула, секр.-кас.; Мирослав Шпікула, секр.; М. Усик і Богдан Малевич, контрольори.

КЛІВЛЕНД, О. Річний мітинг Тов. Просвіти від. 260, відбудеться в неділю, 21. січня, зараз по Сл. Божій, в парохіяльній школі. Проситься всіх членів прийти начас. Член, котрий не буде на мітинґу, підлягае карі 50 ц. член, а урядник доляра. — Е. Сьвідрик, предс.; М. Бодованець, кас.; Р. Кокоць, фін. секр.

СКРЕНТОН, ПА. Річні збори від. 123 відбудуться в неділю, 21. січня, в церковній ґали, 520 Норт Майн улиця, зараз по Сл. Божій в 1. годині пополудні. Проситься членів, щоби явились на означений час. Контрольна комісія буде здавати касовий звіт за рік 1939. Буде вибір уряду на рік 1940., а також е й другі важні справи до полагодження. — Василь Баран, предс.; Михайло Волощук, кас.; Василь Бадан, секр.

АЛІКВІПА, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая від. 120, відбудуться в неділю, 21. січня, точно в годині 2. пополудні в Українськім Домі відділу 120., 400 6. Евеня. Взиваеться всіх членів, щоби прибули на означений час і взиваеться членів, котрі довґують, щоби прийшли і свої довги вирівнали, бо коли цього не зроблять, то будуть суспендовані. Уряд на рік 1940: Антін Кормазин, предс.; Ілько Кобаль, секр.; Михайло Долинко, кас.; Михайло Бац і Олекса Ревь, контрольори. Адреса секретаря: Ilko Kobal 407 Washington Street, Aliquippa, Pa.

ОЛИФАНТ, ПА. Річні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 21. січня, точно в годині 1. пополудні, в парохіяльній школі при Ривер ул. На денному порядку, крім звичайних справ, буде справоздання старих урядників і контр. комісії за минулий рік. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів хоть раз у рік бути приявними на зборах. Напоминаеться членів, котрі не платять реґулярно своїх місячних вкладок, що в тім місяці всі будуть суспендовані, як не прийдуть і не вирівнають своїх залеглостей. — Секр.

БОРОТЬБА ЗА УМОВИЙ СТАН БАТЬКОВБИВНИКА

Перед судом у Гвайт Плейнсі, Ню Йорк, що розсліджує петицію за випущення на волю Честера Дюрієй, котрий убив батька і сидів у домі божевільних, станув д-р Томас С. Кизик з Бруклина і зізнав, що Дюрієй є умово здорва людина й заслугує на звільнення.

НАМАГАНЕ САМОГУБСТВО МУЖА АКТОРКИ

Джан Факс, 38-літній галівудець, зажив 50 горошинок на спання й захорів на серце. Лікарям, що прийшли йому на рятунок, він заявив, що він хоче вмерти, бо його розведена жінка, відома фільмова акторка Джон Бенет, недавно вийшла замуж і виїхала в пошлюбну подорож.

Лікарі кажуть, що він має вигляди вийти з життям. Його приятелі не розуміють його поступку, бо Джон Бенет, розвівшися з Факсом, уже була раз вийшла за іншого чоловіка, а Факс при тій нагоді не брав собі цього так дуже до серця.

ГРАБІЖНИКИ ВДАЮТЬ РЕПОРТЕРІВ

До оперової акторки Луелі Меліюс зявився в понеділок перед її виступом на сцену в опері в Ню Йорку якийсь чоловік і представившися за репортера „Ню Йорк Таймсу", просив відповісти на його кілька питань. Вона попросила його підождати в одівальні. Як вона вернулася зо сцени, не застала зепортера в кімнаті. Не застала теж свого дорогого футра.

На поліції Меліюс пізнала свого гостя на фотографії в ґалерії злочинців. Поліція каже, що це відомий злодій футер.

У подібний спосіб украдено в Ню Йорку в той самий день ще два інші футра; за кожний разом футро було великої вартости.

ПРИХОДИ З МОСТУ „ТРАЙБОРО"

Уряд мосту Трайборо, званого так від цього, що він лучить три нюйорські „бора": Манґетен, Бронкс і Квінс, зібрав у 1939 році з рогачки 4 міліони 31 тисячу 265 долярів. Кошти удержання мосту виносили в тому році 581,299 долярів.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 21. січня, зараз по Сл. Божій, в ґали церковній. Напоминається тих членів, що забагато довґують, щоби старалися бодай місячні вкладки платити й більше довгів не затягати, бо можуть бути наражені на суспендовання. — Петро Герман, секр.

Я нижче підписана складаю щиру подяку Українському Народному Союзові за скоре виплачення посмертного по моїм покійному мужові, Петрі Камінськім і за допомогу в його слабості.

Юстина Камінська, вдова.

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(67)

Білі вязні дивувалися, що сталося з Дарном та Юкагом, котрі підчас короткої боротьби з жовтими сторожами десь зникли. Неспокійний Пері почав навіть на голос викликувати їх назвище. Але його миттю втихомирив Тарзан, кажучи, що шкода їх кликати, вони не вернуться. „Я пізніше поясню", завважив коротко Тарзан.

Мунго, якого потрутив навмисно Тарзан, падаючи з муру, не забився, хоч мур був досить високий. Він тільки трохи покалічився. Тепер він вертався назад до міста. Прямуючи до палати, він натрапив на корлеву, яка в товаристві одного свого сторожа і китайця Вонга поспішала до місця заворушення. Вонг був тепер у її ласці.

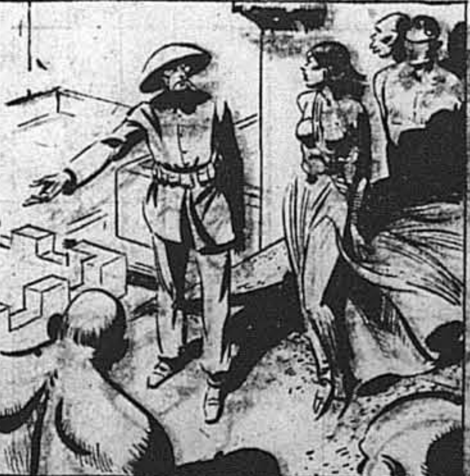

Скоро цята та бійка була закінчена і перед неї приведено білих вязнів. Очима вона почислила, що Дарна і Юкага бракує. „Де вони?" — запитала вона грізно Тарзана. Тарзан на це тільки стягнув плечима. Королева була безрадна. Тепер китаєць облесливо їй підповів: „Звели безпровочно перешукати місто".

Королева звернулась до свого випробуваного слуги Мунга і доручила йому перешукання міста. Мунго приняв слухняно приказ. Але по хвилині камяної мовчанки він зловіщо запитав: „А що ми зробимо з Тарзаном і його людьми?" Королева затиснула губи, а далі відповіла: „Лиши це мені. Я з ними розправлюсь".